

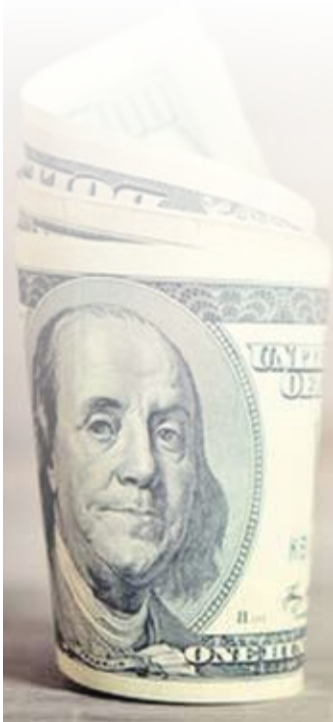
سهام مرکز مبادله از بازار ارز باید افزایش یابد

درآمدهای ارزی بانک مرکزی در شش ماهه دوم سال، نسبت به ماه‌های قبل بیشتر خواهد شد و سیاستگذار باید در خصوص سازگار افزایش سهم مرکز مبادله در بازار ارز، برنامه‌ریزی کند. با این حال، اقدامات بانک مرکزی باعث شده فضای بازار با آرامش و شفافیت همراه شود و نگرانی بابت تأمین ارز برای مردم وجود ندارد.

بیش

با توجه به برنامه‌ریزی‌های بانک مرکزی و دیپلماسی اقتصادی و مذاکرات ماه‌های اخیر و حتی ظرفیت بریکس، چشم‌انداز بازار ارز، با ثبات همراه است

بازار آرام است، خبری از افزایش نرخ ارز نیست

تا پایان سال، خبری از جهش ارزی نخواهد بود و ثبات ارزی و آرامش در بازار تداوم خواهد داشت

گفت‌وگو

ثبات بخشی به بازار ارز و جلوگیری از جهش‌ها و التهابات ارزی، همواره یکی از اولویت‌های بانک مرکزی بوده است تا بتواند نرخ تورم را کنترل کند. اما در این زمینه، چند ماهی است که بانک مرکزی برنامه‌ریزی و تلاش داشته تا با راه‌اندازی و توسعه مرکز مبادله ارز و طلای ایران، اهداف مهمی همچون شناسایی نیازهای ارزی، تأمین و تخصیص ارز برای این نیازها و مدیریت بازار ارز در بخش اسکناس و حواله ارزی را دستور کار قرار دهد.

سید علیرضا شجاعی، سرپرست دانشگاه صنایع و معادن در این باره معتقد است، در صورتی که سهم دادوستدهای مرکز مبادله از بازار ارز افزایش یابد، باعث می‌شود تا این مرکز در نقش هدایتگر و فرمانده ارزی ظاهر شود، بنابراین سیاستگذار باید در خصوص سازگار افزایش سهم این مرکز در بازار ارز، برنامه‌ریزی کند. معاون اسبق برنامه‌ریزی وزارت صمت، به رشد متقاضیان ارز نیز اشاره و تأکید داشت: باید گروه‌بندی متقاضیان و نیازهای ارزی شکل بگیرد تا ارز کشور به شکل مطلوب، تخصیص یابد؛ در صورتی که مدیریت مناسبی صورت پذیرد، تا پایان سال خبری از جهش ارزی نخواهد بود و ثبات ارزی و آرامش در بازار تداوم خواهد داشت. در ادامه مشروح گفت‌وگو با سیدعلیرضا شجاعی، معاون اسبق وزیر صمت و سرپرست دانشگاه صنایع و معادن را می‌خوانید:

● راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلای ایران تا چه میزان به ثبات ارزی در بازار کمک می‌کند؟

اگر به گذشته برگردیم، حدود ۱۱ سال قبل شاهد بودیم که به دلیل فشارهای تحریمی، نوسانات ارزی بالا رفت و ایده شکل‌گیری مرکز مبادلات ارزی شکل گرفت. در آن مقطع، دو موضوع مهم یعنی تخصیص ارز و ثبت سفارش مورد توجه قرار داشت.

حال با توجه به تجربه گذشته و با رویکرد جدید بانک مرکزی در زمینه راه‌اندازی مرکز مبادله ارز و طلا، مدیریت بازار ارز مؤثر بوده است. بنابراین معتقدم مرکز مبادله می‌تواند اقدامی مثبت و کمک‌کننده در راستای ثبات بخشی به فضای مبادلات ارزی باشد، ولی باید توجه داشت که شکل‌گیری مدل مطلوب تعاملات در این مرکز، موضوع مهمی است؛ چرا که افزایش درآمدهای ارزی و رشد تجارت خارجی و مدیریت بهتر تخصیص ارز، نیازمند بررسی و توجه ویژه از سوی تصمیم‌گیران است.

● با توجه به تجربه گذشته که اشاره داشتید و جهش‌های ارزی در سال‌های گذشته، اقدام اخیر بانک مرکزی در زمینه راه‌اندازی مؤثر و اثربخش مرکز مبادله را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در سال‌های گذشته، نگاه سیاستگذاران این بود که بیش از ۴۰ میلیارد دلار صادرات کشور، در فرایند تخصیص و تأمین ارزی اقتصاد کشور، دیده شود؛ چرا که این حق مردم است که بدانند ارز صادراتی کشور در چه مسیری قرار گرفته است تا نیازهای ارزی واردات به شکل خوبی تأمین شود. حال در مدل جدید مرکز مبادله، با توجه به اینکه سازکارهای قوی‌تر و شفاف‌تری در اختیار بانک مرکزی است، در نتیجه خروجی کار نیز مثبت و اثرگذار خواهد بود؛ هرچند معتقدم که سیاستگذار در مسیر بهره‌مندی از فرایندهای جدید، باید توجه ویژه‌ای به تسهیل مبادلات

ارزی نیز داشته باشد تا مسیر تأمین ارزی سخت نشود. به بیان دیگر، تسهیلگری در فرایندهای ارزی خیلی مهم است، به‌گونه‌ای که سیستم ثبت سفارش با سیستم موجودی و ارزی و بانکی متصل شوند. در مجموع یکپارچگی در سازگار تأمین و تخصیص ارز و ثبت سفارش‌ها، ضرورت دارد.

● به نظر شما، با تجمیع ارزهای صادراتی در مرکز مبادله، تا چه اندازه دست بازارساز برای مدیریت بازار باز خواهد شد؟ از سوی دیگر بازگشت ارزهای صادراتی به چرخه اقتصادی کشور، چقدر ضرورت دارد؟

در پاسخ به این سؤال، ابتدا باید در نظر داشت که سهامدار عمده ارزهای صادراتی، شرکت‌های بزرگی همچون پتروشیمی‌ها هستند. حال در این شرایط باید به منفعت زنجیره‌های تولید و صادرات توجه داشت، یعنی در زمینه الزام بازگشت کامل ارزهای صادراتی شرکت‌های بزرگ، باید به زنجیره‌های مرتبط با آن شرکت همچون نرخ خوراک نیز توجه شود. معتقدم در خصوص بازگشت ارزهای صادراتی، بهتر است به جای پیمان‌سپاری، از رویکردهای جایگزین و مکانیسم‌های انگیزشی استفاده کرد تا فرایند بازگشت ارزهای صادراتی تسهیل شود.

● به نظر شما راه‌اندازی و توسعه مرکز مبادله ارز و طلای ایران، تا چه اندازه به محدودتر شدن بازار غیررسمی منجر خواهد شد؟

در این باره به نظر می‌رسد در صورتی که سهم دادوستدهای مرکز مبادله از بازار ارز افزایش یابد، باعث می‌شود تا این مرکز در نقش هدایتگر و فرمانده ارزی ظاهر شود. به‌گونه‌ای که اگر سهم زیادی از نیازهای ارزی روزانه کشور در مرکز مبادله رقم

نحوه به‌کارگیری و تسهیلگری آنها مهم است. اما در مجموع ابزارهای سوآپ و فیوچرز به مدیریت مؤثر بازار ارز کمک می‌کند و می‌تواند از جهش‌های ارزی جلوگیری کند.

● یکی از اقدامات بانک مرکزی پس از راه‌اندازی مرکز مبادله، الزام به داشتن حساب ارزی برای متقاضیان دریافت اسکناس ارز بوده است. چقدر این رویکرد و اقدام سیاستگذار به برچیده‌شدن صف‌های خریدوفروش ارز و دلالی در مقابل صرافی‌ها و بازار ارز کمک کرد؟

مسئلاً در ماه‌های اخیر اقدامات خوبی از سوی بانک مرکزی صورت گرفت و آرامش به بازار ارز دوباره برگشت. این در حالی است که می‌دانیم سه گروه مخاطب داریم، یک گروه افرادی هستند که علاقه‌مند به کاهش نرخ ارز هستند که این افراد، مصرف‌کننده در بازار هستند. گروه دوم، چشم‌انتظار بالا رفتن نرخ ارز هستند که این افراد، صادرکنندگان هستند و گروه سوم یعنی تولیدکنندگان نیز علاقه‌مند به ثبات ارزی در بازار هستند تا مواد اولیه خود را با نرخ با ثباتی خریداری کنند. حال با توجه به این دسته‌بندی، اقدام اخیر بانک مرکزی در خصوص حساب ارزی برای مصرف‌کننده‌های ارزی همچون نیازهای سفر و دانشجویی، به تسریع و تسهیل تأمین نیاز ارزی متقاضیان واقعی و به حذف فضای دلالی در بازار سیاه منجر شده است و متقاضی ارز نیازی به مراجعه به بازار آزاد و غیررسمی ندارد. همچنین به عنوان نمونه در ماه‌های قبل شاهد بودیم

در خصوص بازگشت ارزهای صادراتی، به جای پیمان‌سپاری، از رویکردهای جایگزین و مکانیسم‌های انگیزشی استفاده کرد

بخورد، این فرایند منجر به این می‌شود که ناخودآگاه رهبری بازار در اختیار مرکز مبادله قرار بگیرد و بازار غیررسمی روزبه‌روز محدودتر شود، بنابراین سیاستگذار باید در خصوص سازگار افزایش سهم این مرکز در بازار ارز، برنامه‌ریزی کند. همان‌طور که اشاره داشتیم، بانک مرکزی باید در مقام تسهیلگری در بستر تأمین نیازهای ارزی گام بردارد تا هدایتگری مرکز مبادله مؤثر واقع شود.

● همواره در بازار ارز نیازهای واقعی و کاذب وجود داشته است. به نظر می‌رسد رویکرد بانک مرکزی در زمینه راه‌اندازی مرکز مبادله، پاسخ مطلوب به نیازهای ارزی واقعی است. حال در این شرایط شناسایی نیازهای واقعی ارزی در مرکز مبادله چقدر اهمیت دارد، تا بازار غیررسمی محدودتر از قبل شود؟

گروه‌بندی کالایی در زمینه تخصیص ارز، یک اقدام مهم و اثرگذار است، چرا که امروزه متقاضیان ارز گسترده و زیاد هستند و باید گروه‌بندی متقاضیان و نیازهای ارزی شکل بگیرد تا ارز کشور به شکل مطلوب، تخصیص یابد. از سوی دیگر، به نظرم بانک مرکزی باید برای سه گروه ارزی در خارج، داخل و خانگی برنامه‌ریزی کند تا این ارزها تجمیع شود و دست بازارساز نیز بازتر شود. باید مشخص شود که گروه‌های کالایی چه میزان ارز نیاز دارند و براساس یک اولویت‌بندی، تخصیص ارز صورت بگیرد.

● نظر شما در خصوص ابزارهای جدید در مرکز مبادله، همچون سوآپ و فیوچرز چیست؟ چقدر استفاده از ابزارهای جدید در این مرکز به مدیریت بازار ارز کمک خواهد کرد؟

ابزارهای متعددی وجود دارد، منتهی

که بانک مرکزی با رویکرد خوبی در پیش گرفت نیاز ارزی زائران اربعین را به جای دلار با دینار عراق پاسخ داد و خبری از تشکیل صف در مقابل صرافی‌ها نبود، بنابراین اقداماتی همچون ارز اربعین با دینار و الزام به داشتن حساب ارزی برای متقاضیان دریافت اسکناس ارز، باعث شده تا فضای بازار با آرامش و شفافیت همراه شود و نگرانی بابت تأمین ارز برای مردم وجود ندارد.

● کمتر از چهار ماه تا پایان سال باقی مانده است، با توجه به اینکه با وجود فشارهای مختلف اقتصادی، بین‌المللی و تحولات منطقه، خبری از جهش ارزی نبوده است، پیش‌بینی شما از روند بازار ارز تا پایان سال چیست؟

با توجه به برنامه‌ریزی‌های بانک مرکزی و دیپلماسی اقتصادی و مذاکرات ماه‌های اخیر و حتی ظرفیت بریکس، چشم‌انداز بازار ارز، با ثبات همراه است. همچنین یکی از اقدامات مؤثر در این مدت، توجه به استفاده از ارزهای ملی در راستای دلارزدایی بوده است. ضمن اینکه در نیمه دوم سال، معمولاً رشد صادرات داریم و در نتیجه ارزآوری نیز تقویت خواهد شد، بنابراین درآمدهای ارزی بانک مرکزی در ۶ ماهه دوم سال، نسبت به ماه‌های قبل بیشتر خواهد شد. حال با توجه به این موارد، در صورتی که مدیریت مناسبی صورت پذیرد، تا پایان سال خبری از جهش ارزی نخواهد بود و ثبات ارزی و آرامش در بازار تداوم خواهد داشت.

● پیشنهاد شما برای اثرگذاری بهتر و مؤثرتر مرکز مبادله در فضای مبادلات ارزی چیست؟

اگر به صورت خلاصه بخواهم پاسخ این سؤال را بدهم، معتقدم باید به سمت ایجاد اطمینان حرکت شود. یعنی اگر برای همه متقاضیان ارزی، اطمینان و اعتمادی شکل بگیرد که نیاز ارزی آنها در زمان نیازمندی، با نرخ مناسب و در حجم قابل قبول، تأمین می‌شود، در نتیجه به اثر بخشی فوق‌العاده و کاراتر شدن مرکز مبادله کمک خواهد کرد. از سوی دیگر به عنوان پیشنهاد، بهتر است این اقدام مثبت بانک مرکزی یعنی راه‌اندازی مرکز مبادله برای همه ذی‌نفعان، به خوبی تشریح و تبیین شود تا با فرایندها و ابزارهای آن آشنا شوند. همچنین باید در مرکز مبادله، واحد و مرکزی برای پاسخگویی به سؤالات و ابهامات متقاضیان ارزی شکل بگیرد.

